

Constitutional Law

Q.I. Answer in short. (Not more than two sentences)

20 Marks

1. Which Act transferred Government of India from the East India Company to the British Crown?
2. What is Eminent Domain?
3. State any two functions of Finance Commission
4. In which landmark judgment the theory of Basic Structure was laid down by the Apex Court?
5. State the modes of acquiring Citizenship in India as per the Citizenship Act, 1955?
6. State the grounds for declaring National Emergency?
7. State the reasonable restrictions for Right to Religion?
8. What is right against exploitation?
9. What is the nature of Indian Constitution?
10. What is doctrine of legitimate expectation

Q. II. Write short notes. (Any four)

20 Marks

1. Rule of Law
2. Powers of the President
3. Election Commission.
4. Inter-State trade and Commerce in India
5. Legislative relations of Centre & State
6. Uniform Civil Code

Q. III. Solve (Any two).

12 Marks

1. Robert, a journalist of a leading National newspaper wanted to interview an under-trial prisoner in Jail. However the Additional Session Judge refused the permission for the same. Robert challenged the refusal as violation of his Fundamental right.
 - (i). Does the action of the Additional Sessions Judge violate any fundamental right in the above case? Explain with legal provisions
 - (ii). On what basis can the Additional sessions judge refuse the permission?

Turn Over

2. Mahavira, an organisation from Maharashtra, representing a section of Jain community filed an appeal in the Supreme Court seeking a direction to the Central Government to notify "Jains" as a minority community in the State.
 - (i). Is Jain community minority in Maharashtra? Explain with constitutional Provisions
 - (ii). Under which Act can a particular community be declared as minority by the Central Government?

3. PankajShrivasta, filed a writ petition in Vanasthan High Court for directing the University to reserve 3 per cent seats for persons with disability for the post graduate courses in Medical colleges.
 - (i). Is the above case within the scope of Writ jurisdiction? If so, which writ can be issued in this case? If not, for what reason there cannot lie a writ in this case?
 - (ii). Which law specifies the rights of persons with Disability in India?

Q.IV. Answer the following. (Any four)

48 Marks

1. Explain the development of law with respect to legislative **steps** taken for providing protection against Sexual Harassment of Women at Workplace in the light of the landmark judgments
2. Discuss the Pros and Cons of Mandal Commission Case with respect to equality provisions enshrined in the Indian Constitution
3. Explain the Jurisdiction of the Supreme Court
4. Highlight the merits and demerits of Parliamentary form of government in India in the present scenario.
5. Define Untouchability and discuss the importance of The Protection of Civil Rights Act, 1955 for up-liftment of downtrodden in India.
6. Explain the imperative aspects of 'Right to privacy' in light of relevant landmark judgments.

Turn Over

(२० गुण)

प्रश्न क्र. १) दोन वाक्यात खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- १) कोणत्या कायद्यान्वये भारत सरकारचा कारभार ईस्ट इंडिया कंपनीकडून ब्रिटीश राजसत्तेकडे सोपविण्यात आला?
- २) 'रिमिन्ट होमेन' म्हणजे काय?
- ३) वित्त आयोगाची दोन कर्तव्ये सांगा. ?
- ४) सर्वोच्च न्यायालयाने कोणत्या खटल्याच्या निकालात " मुलभूत ढाचा" ही संकल्पना साकारली. ?
- ५) इंडियन सिटीझनशीप ॲक्ट १९५५ अंतर्गत कोणत्या पद्धतीने भारतीय नागरीकत्व स्वीकारता येते?
- ६) कोणत्या कारणासाठी राष्ट्रीय आग्निबाणी घोषित केली आले ?
- ७) धार्मिक स्वातंत्र्यावर कोणती रास्त बंधने घालण्यात आली आहेत ?
- ८) पिढवणूकीविरुद्ध कोणते अधिकार देण्यात आले आहेत ?
- ९) भारतीय राज्यघटना कशा पद्धतीची आहे?
- १०) " सनदशीर मागणी" (Legitimate Expectation) चे तत्व काय आहे ?

(२० गुण)

प्रश्न क्र. २. टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- १) कायद्याचे राज्य.
- २) राष्ट्रपतींचे अधिकार.
- ३) निवडणूक आयोग.
- ४) भारतातील आंतरराज्यीय व्यापार व उदीम.
- ५) केंद्र व राज्य सरकारमधील वैधानिक संबंध.
- ६) समान नागरी कायदा संहिता.

(१२ गुण)

प्रश्न क्र. ३. सोडवा. (कोणत्याही दोन)

- १) एका सुप्रसिद्ध वर्तमानपत्राचा पत्रकार "रॉबर्ट" ला जेलमध्ये असलेल्या (undertrial) कच्च्या बंदी कैद्याची मुलाखत घ्यावयाची होती. मात्र त्याला अतिरिक्त सेशन जजने अशी परवानगी नाकारली. रॉबर्टने त्याच्या मुलभूत अधिकाराचा भंग होत असल्याच्या कारणासाठी त्यास आव्हान दिले.
 - i. अतिरिक्त सेशन जज ह्यांनी वरील प्रकरणात मुलभूत अधिकाराचा भंग केला आहे का ? त्याचा कायदेशीर तरतुदीच्या अनुषंगाने खुलासा करा.
 - ii. अतिरिक्त सेशन जज कोणत्या कारणाने अशी परवानगी नाकारू शकतात?
- २) जैन धर्माच्या "महावीर" या महाराष्ट्रातील संस्थेने केंद्र शासनाला "जैन" हे त्या राज्यात अल्पसंख्यांक असल्याचे अधिसूचित करण्याबद्दलचे आदेश घावेत याकरीता सर्वोच्च न्यायालयात अपील दाखल केले.

Turn Over

- i. जैन धर्मीय महाराष्ट्रात अल्पसंख्य आहेत का ? राज्यघटनेतील तरतुदींच्या अनुषंगाने त्यासंबंधीचा खुलासा करा.
- ii. कोणत्या कायद्याखाली एखादी विशिष्ट जात / धर्म ही अल्पसंख्य म्हणून घोषित केली जाऊ शकते ?
- 3) पं.क.ज. श्रीवास्तव ह्याने विद्यापीठाच्या पदव्युत्तर वैद्यकीय अभ्यासक्रमाच्या अपंग विद्यार्थ्यांसाठी ३% जागा राखीव ठेवण्याकरीता वनस्थान उच्च न्यायालयाकडे रिट याचिका दाखल केली.
 - i. ही बाब रिट याचिकेचा विषय होऊ शकते का ? असेल तर ते कोणत्या प्रकारचे रिट होऊ शकते ? नसेल तर कोणत्या कारणामुळे ते रिट दाखल होऊ शकणार नाही?
 - ii. भारतामध्ये अपंगांसाठी (दिव्यांगांसाठी) कोणत्या कायदान्वये असे हक्क देण्यात आले आहेत ?

प्रश्न क्र. ४. खालील प्रश्न सोडवा. (कोणत्याही चार)

(४८ गुण)

- १) नोकरी धंद्याच्या ठिकाणी स्त्रियांवर होणाऱ्या लैंगिक अत्याचारासंबंधी होणाऱ्या सुधारणा कोणत्या महत्त्वपूर्ण न्यायिक खटल्यांच्या माध्यमातून अस्तित्वात येत आहे त्यांचा खुलासा करा.
- २) भारतीय राज्यघटनेतील "समानतेच्या" तत्त्वानुसार मंडल आयोगाच्या निर्णयाचे चांगले किंवा वाईट असे कोणते परिणाम झाले आहेत त्याचा खुलासा करा.
- ३) सर्वोच्च न्यायालयाची अधिकारिता स्पष्ट करा.
- ४) संसदीय शासन पध्दतीचे सद्यस्थितीतील फायदे आणि तोटे यांचा सविस्तर खुलासा करा.
- ५) अस्पृश्यतेची व्याख्या सांगा. नागरी हक्क संरक्षण कायदा, १९५५ या कायदान्वये भारतातील पददलितांच्या उद्धारासाठी कोणत्या तरतुदी करण्यात आल्या आहेत ते सांगा ?
- ६) 'वैयक्तिक स्वातंत्र्य' च्या संकल्पनेचा त्यासंबंधीचा महत्त्वपूर्ण न्यायनिर्णयातून कसा उद्घोष करण्यात आला आहे ते स्पष्ट करा ?